

Lékové problémy v teorii a příkladech v podmínkách České republiky

Josef Malý

Katedra sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové

Otázky spojené s bezpečností pacientů představují stále aktuální problém jak pro dopad na veřejné zdraví, tak i pro vysokou ekonomickou zátěž. Cílem sdělení je popsat a diskutovat aspekty spojené s kulturou bezpečí při poskytování farmakoterapie s důrazem na lékové problémy (DRP) a metody jejich identifikace v podmínkách České republiky. DRP jsou pojítkem mezi zdravotníky a revize farmakoterapie je prostředkem, pomocí níž může farmaceut na různých úrovních provádět management DRP.

Klíčová slova: lékový problém, revize farmakoterapie, klinická farmacie, farmaceutická péče.

Drug-related problems in theory and practice in the Czech Republic

Patient safety issues are still a current problem, both for its impact on public health and for high economic burden. The aim of this paper is to demonstrate and discuss aspects associated with the safety culture in the provision of pharmacotherapy with emphasis on drug-related problems (DRP) and methods of their identification in the Czech Republic. DRPs are a link between healthcare professionals and medication review is a way by which pharmacists can manage DRPs at various levels.

Key words: drug-related problem, medication review, clinical pharmacy, pharmaceutical care.

Úvod a cíl

Podání léčiv je nedílnou součástí moderních postupů při léčbě a prevenci akutních i chronických onemocnění. Preklinické a klinické hodnocení léčiv představuje rozsáhlý a komplexní proces, ale ani během něho nelze dostatečně spolehlivě ověřit veškeré žádoucí a nežádoucí, resp. očekávané a neočekávané účinky léčiv před jejich uvedením na trh. Doba, po kterou je konkrétní léčivo v klinické praxi používáno, ovlivňují, resp. vymezují faktory související nejen s vlastnostmi léčiva, ale také např. s chováním zdravotníků a pacientů, principy lékové politiky nebo ekonomickými možnostmi plátců (1, 2).

Cílem sdělení je popsat a diskutovat aspekty spojené s kulturou bezpečí při poskytování farmakoterapie s důrazem na lékové problémy (drug – related problem, DRP) a metody jejich identifikace v podmínkách České republiky (ČR).

Kultura bezpečí při poskytování farmakoterapie a role farmaceuta

Bezpečné zacházení s léčivými patří mezi oblasti zájmu farmakoepidemiologie. Opravdu hluboký zájem o bezpečnost při poskytování zdravotní péče však vyvolala před více než 20 lety publikace „To Err Is Human: Building a Safer Health System“ (3). Otázka bezpečnosti pacientů při poskytování zdravotní péče je považována za prioritu a klíčový indikátor kvality poskytované zdravotní péče. Světová zdravotnická organizace uvádí, že šance na poškození pacienta s následkem smrti při poskytování zdravotní péče dosahuje 1/300, což je oproti jiným činnostem nebo aktivitám reálného života mnohem rizikovější činnost (4). Cílem tzv. kultury bezpečí je vytvoření takového prostředí ve zdravotnickém zařízení, v němž je chování jednotlivce a kolektivu založeno na neustálém úsilí minimalizovat poškození

pacienta, k němuž by mohlo dojít v souvislosti s poskytováním zdravotní péče včetně používání léčiv (5, 6). Farmaceut by měl být vedoucím činitelem aktivit, které směřují k redukci rizik farmakoterapie a optimalizaci systémů zaměřených na řízení a kontrolu bezpečnosti pacientů při používání léčiv (7).

V ČR mají všichni farmaceuti působící v různých typech zdravotnických zařízení (např. nemocnice, ambulance lékařů, zařízení lékárenské péče, zařízení dlouhodobé ošetrovatelské péče) nebo nově v zařízeních sociální péče předpoklady podílet se významným způsobem na racionalizaci terapie (8). Výhodou klinického farmaceuta při poskytování klinicko-farmaceutické péče je pak komplexní pohled na farmakoterapii pacienta ve většině jejích aspektů, který je dán integrací znalostí a dovedností v oblasti aplikované biochemie, patofyziologie, farmakologie, farmakokinetiky, farmakoepidemiologie, farma-

KORESPONDENČNÍ ADRESA AUTORA: doc. PharmDr. Josef Malý, Ph.D.

Vedoucí Katedry sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové

Akademika Heyrovského 1203, 500 05 Hradec Králové

Cit. zkr: Klin Farmakol Farm 2020; 34(3): 116–121

Článek přijat redakcí: 5. 9. 2020

Článek přijat k publikaci: 9. 10. 2020